

Situatie gewijzigd

Situatie gewijzigd

Leren leven met mijn transgender partner

Patricia van Laerhoven

Colofon

Situatie gewijzigd

Copyright © 2023 Patricia van Laerhoven

Auteur: Patricia van Laerhoven

Omslagontwerp: Patricia van Laerhoven

Coverfoto: Gerard van Hal Fotografie, bewerkt door Kim

Vormgeving binnenwerk: Patricia van Laerhoven

Uitgegeven via: mijnbestseller.nl

Autobiografie

ISBN 9789403724553

NUR 320

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en uitgever.

*Voor Kim en Floor,
de twee belangrijkste vrouwen in mijn leven.*

Liefde is...

*als ik na een lange werkdag zorgvuldig mijn make-up verwijder,
terwijl hij die van haar, na zijn werkdag, zorgvuldig aanbrengt.*

Patricia

2018

Vrijdag 20 april - Even omkleden

“Het klinkt misschien heel raar, maar ik heb zo’n behoefte om me om te kleden.” Ik weet wat Koens woorden betekenen, ik had ze alleen niet horen aankomen.

Het is vrijdagavond, Koen en ik hebben net gegeten. Buiten, want het is uitzonderlijk mooi weer voor de tijd van het jaar. Zelfs nu nog komt het kwik in de thermometer ruim boven de twintig graden uit. Daarbij hebben we een tuin op het zuiden, en zitten we uit de wind. Met een kop koffie hebben we net plaatsgenomen op onze loungebanken die in de hoek van ons terras staan. Floor, onze dochter van zestien, is een avondje uit met vrienden. Ik kijk onze tuin in, weet even niet waar ik anders moet kijken. Als ik mijn kop koffie oppak, merk ik dat mijn hand een beetje trilt. Ik zet mijn kopje weer neer en staar naar onze vijgenboom, die vol in de knop staat. Nog even en de bladeren zorgen voor een schaduwdak achter in onze tuin. En voor belemmering van de inkijk vanuit de woningen achter ons huis. Een koolmeesje verkent het vogelhuisje dat we in de boom hebben gehangen.

Koen kijkt me aan, zijn hoofd een klein beetje schuin.

“Oké”, antwoord ik. “Doe maar. We zien wel hoe het is. Voor ons allebei.”

Koen glimlacht, geeft me een kus en vertrekt. De trap op, naar zijn werkkamer. Naar die kist waarvan ik alleen maar kan raden wat er allemaal in zit. Ik heb Koen alleen op foto’s in dameskleding gezien, niet in real life. Dat wilde ik nooit, ondanks dat wat ik op de foto’s gezien had er goed uitzag.

Koen neemt de tijd. Tijdens het wachten schenk ik voor ons allebei iets te drinken in. Als ik weer zit, springt de kat bij me op de loungebank. Ze nestelt zich tegen me aan, de volle lengte van haar rug drukt ze tegen mijn bovenbeen en ze begint te spinnen als ik me

blindstaar op een potje Wordfeud dat ik op mijn smartphone met een vriendin speel.

Ik hoor gehakte schoenen de trap afkomen. Mijn telefoon leg ik op tafel, ik heb nog geen geschikt woord gevonden. Koen draagt een rok met panty's eronder. Zijn voeten zijn gehuld in zwarte, elegante pumps met een bescheiden hak. Die rok trekt mijn aandacht: hoewel Koen behoorlijk slank is, verhult de rok een paar vrouwelijke heupen. Het lijkt wel of Koen opeens implantaten heeft. Daarboven, onder de lichte bloes, zie ik borsten. Geen al te grote, maar een cup C die prima past bij de lengte en het postuur van de vrouw die voor me staat.

Vrouw. Ik zie echt een vrouw. Een vrouw met halflang, mooi gekapt blond haar. Een vrouw met een zachte, lieve en tegelijk ook trotse blik in haar ogen. Hier staat heel iemand anders dan mijn kalende man met zijn hoekige kaaklijn.

“Je ziet er mooi uit”, zeg ik.

Koen bedankt me voor het compliment en gaat op de bank schuin tegenover me zitten. Op het puntje van de zitting. Zijn ene been slaat hij over het andere. Ik glimlach. We drinken zwijgend onze drankjes. Ik kijk de tuin in, die begint in bloei te komen. Koen volgt mijn blik. Ik kijk hem aan. Hij kijkt terug.

“Hoe voelt dat nou?”, vraag ik.

“Ongemakkelijk, maar wel erg fijn.”

Het blijft even stil, dan vraagt Koen hoe het voor mij is. Ik weet het niet precies. Ongemakkelijk is een passend woord. Floor zou het *Awkward* noemen. Toch is het niet vervelend. Die metamorfose doet duidelijk iets met Koen en dat doet iets met mij. Ik gun hem dit, en hij doet er niemand kwaad mee. Dat is ook wat ik heb gezegd toen ik Koen, alweer jaren geleden, confronteerde met de verpakking van een lingerset die ik in onze slaapkamer gevonden had.

Op dat moment was ik ervan overtuigd geweest dat Koen er een minnares op nahield. Die bewuste avond had hij de bekentenis afgelegd over zijn drang om zich zo nu en dan als vrouw te kleden. Dat was een stuk minder erg dan de minnares en het gestrande huwelijk die ik in gedachten al voor me had gezien. Ik vond de gedachte aan Koen in dameskleding apart, en ik kon me er weinig bij voorstellen. Wel wist ik dat zoiets bestond. En dat het niks seksueels was en helemaal niks met mij of onze relatie te maken hoefde te hebben. Koen was op dat moment ontzettend bang geweest mij kwijt te raken, maar hoewel ik niet kon zeggen dat ik zijn gevoelens begreep, durfde ik wel te stellen dat ik er respect voor had. Ik had er geen last van en er geen bezwaar tegen als Koen zich af en toe kleepte als vrouw. Alleen dat ook zelf zien, daar had ik niet meteen zin in.

Langzaam maar zeker neemt ons gesprek deze avond zijn vertrouwde vorm aan. Ik ben nieuwsgierig, Koen beantwoordt open en eerlijk mijn vragen. Nee, hij experimenteert niet met make-up. Ja, dat zou hij best eens willen. Nee, hij wil niet nadenken over verdere stappen: zo af en toe verkleed is voldoende. En als dat in mijn aanwezigheid kan, is dat helemaal fijn.

We hebben niet eerder zoveel over dit onderwerp gepraat, terwijl we allebei weten dat het altijd heeft bestaan. De laatste tijd steeds een beetje meer merkbaar. Zoals laatst, toen ik panty's in mijn la vond die niet van mij waren. Met een glimlach had ik gevraagd of Koen ze terug wilde hebben. Ongeveer hetzelfde gebeurde met een broche die op de kaptafel in onze slaapkamer lag.

“Ik denk dat deze van jou is”, had ik gezegd, waarna ik de broche aan hem had gegeven. Ik had er verder weinig woorden aan vuil gemaakt. Misschien voelt Koen zich door die luchtigheid gesterkt om vandaag die ene stap verder te zetten en zich als vrouw aan mij te tonen.

“Zullen we even van plaats wisselen?”

Ik volg Koens blik naar het slaapkamerraam van de achterbuurman. Onze vijgenboog beneemt mij een groot deel van het zicht, nog net zie ik het puntje van een sigaret oplichten. Koen zit vol in het zicht van de achterbuurman.

Vrijdag 4 mei - De schoonzus die een zwager was

Niet vaak heb ik mijn vriendin Edith zo enthousiast meegemaakt. Vrolijk is ze altijd wel, maar nu vertelt ze honderduit. We zitten bij haar in de tuin, in de schaduw onder hun pergola die vol druiven hangt. Merijn, Ediths man, en hun kinderen zijn er gezellig bij komen zitten. Ze hebben Merijns zus uit Australië een paar weken over de vloer gehad en die is pas een paar dagen geleden weer vertrokken.

“Daarvoor was ze mijn zwager”, vertrouwt Edith me toe. Mijn aandacht heeft ze.

Edith vertelt over alle shopping-avonturen: zoeken naar damesschoenen in maat 45, beha's, rokjes, jurkjes. Ik ken Edith niet anders dan in vrolijke rokjes en jurkjes, dus ik begrijp dat het één groot feest moet zijn geweest.

Ze vertelt: “Komt ze 's avonds haar nieuwe beha showen, met vulling, zegt mijn dochter: ‘Haal die vulling er eens uit.’ Nou toen bleek dat ze die vulling helemaal niet nodig had. Er was al best wat borstontwikkeling door de hormonen.”

Voor mij is het allemaal nieuw, ik heb me nog nooit echt verdiept in wat er allemaal komt kijken bij een transitie. Borstontwikkeling door de hormonen, het klinkt wel logisch.

Transitie staat voor de weg die iemand aflegt om van geslacht te veranderen. Hoe ver een transgender persoon daarin gaat, verschilt per individu. De ene persoon houdt het bij een sociale transitie en uit zich zonder hormoonbehandeling of operaties als persoon met het wensgeslacht. Een ander volgt ook een medisch traject.

Tijdens de hormoonbehandeling bij transgender vrouwen, of kortweg: trans vrouwen, ontwikkelt zich borstweefsel, net zoals dit gebeurt tijdens de vrouwelijke puberteit. Borstgroei kan al na twee of drie maanden zichtbaar worden. De grootste toename vindt vooral in de eerste negen maanden van de hormoonbehandeling plaats. De borstgroei kan twee tot drie jaar doorgaan en is onomkeerbaar. Hoe veel de borsten zullen groeien, verschilt per persoon.

De belangrijkste reden voor Ediths schoonzus om naar Nederland te komen, was het wijzigen van haar geslacht in het geboorteregister, om vervolgens een nieuw paspoort en rijbewijs aan te kunnen vragen. Ze is dus als man vanuit Australië hierheen gereisd, legt Edith uit. Eenmaal hier is ze zich pas echt gaan outen.

“Heb je nooit iets gemerkt?”

Merijn beantwoordt mijn vraag: “Niet echt. Al wist ik wel dat hij thuis weleens rokken droeg.”

“Zij!”, roept zijn dochter vanaf de andere kant van de tafel.

“Goed zo”, reageert Edith onmiddellijk, waarna ze mij trots vertelt dat hun kinderen vrijwel meteen consequent de juiste voornaamwoorden zijn gaan gebruiken.

Daarna staat Edith op om wat lekkers te halen voor op tafel. Ik weet even niets te zeggen. Merijn zit stilzwijgend een van de katten die bij hem op schoot is gesprongen te aaien. De kinderen kijken naar het scherm van hun telefoon. De stilte klinkt fijn.

“Ik ken ook iemand die zich graag als vrouw kleedt”, zeg ik als Edith weer terug is.

Mijn wangen gloeien.

“Wat zeg je?”

Ik weet niet of ik het nogal zachtjes heb uitgesproken, of dat Edith verbaasd is over de bekentenis die zo onverwachts over mijn lippen is gerold. Nog nooit heb ik iemand over dit geheim van Koen verteld. Ik had er nooit behoefte aan. Het is iets van Koen en het is niet aan mij om daarmee naar buiten te treden. Wel weet ik dat hij het mij niet kwalijk zal nemen als ik er wel over praat. En nu ik dat doe, voel ik dat het wel degelijk ook iets van mij is.

“Hij is al 50-plus en vindt het voldoende om zich af en toe als vrouw te kleden”, vertel ik naar waarheid.

“Dat was voor mijn schoonzus heel lang ook voldoende, maar op een gegeven moment ging dat niet meer.”

Ik staar de schemering in. De kinderen gaan naar binnen.

“Jullie kennen die persoon die ik ken ook.”

Zo. Het is eruit, nu kan ik niet meer terug.

“Oh?” Edith stelt de vraag, Merijn kijkt me uitnodigend aan.

“Het is Koen.”

Het is fijn om met mensen te praten over mijn ervaringen, merk ik. Zeker nu ik Koen steeds vaker in zijn andere hoedanigheid zie en meemaak. Als Floor ’s avonds uitgaat of naar een feestje is – en dat is tegenwoordig nogal eens – hoor ik steevast een halfuur na Floors vertrek de hakjes van Koen de trap af komen. Het begint te wennen.

Vorige week heb ik voor Koen een lippenstift gekocht. Een lichte kleur. Hij had met mijn make-up geoefend, op mijn aanmoediging. Mijn donkere lippenstift was wat te hard in zijn gezicht, vond ik. Bovendien is dat een lippenstift die echt lang blijft zitten en best lastig te verwijderen is. Hoe grappig wij het idee ook vinden: Koen is klusjesman en het lijkt ons niet handig voor hem om met gestifte lippen naar een klus te gaan.

Koen was als een kind zo blij geweest met de lippenstift. Want, zo zei hij: welke man kan dat nou zeggen, dat hij een lippenstift van zijn vrouw heeft gekregen?

Edith en Merijn oordelen niet. Ze luisteren geïnteresseerd naar mijn verhaal en stellen af en toe een vraag. Als ik in het donker naar huis fiets, voel ik me een stuk lichter.

Zondag 10 juni - Wat anderen vinden

Het is niet zo dat Koens behoefte om zich zo nu en dan te kleden als vrouw mijn hele leven beheerst, wel is het de laatste tijd thuis vaak onderwerp van gesprek. En buiten Edith en Merijn weet nog steeds niemand ervan. Ik ben best benieuwd naar wat andere mensen ervan vinden. Om eerlijk te zijn is benieuwd niet het juiste woord; eigenlijk ben ik een beetje bang voor wat anderen vinden.

Vandaag ben ik met Ilona en Marian, twee schrijfvriendinnen, in Utrecht. Ongeveer een jaar geleden nam ik met hen en Agnes deel aan een schrijfretraite in het klooster op de Heilig Land Stichting in Berg en Dal. We waren de enige vier deelnemers onder de hoede van schrijver Ton, die ons drie dagen lang inspireerde met workshops. Agnes, Ilona, Marian en ik hadden elkaar nog nooit eerder gezien en hoewel we best verschillend zijn, klikte het meteen enorm tussen ons. Al het hele jaar houden we contact via een groeps-chat. Soms een paar weken niet, soms met meer dan honderd berichten op één dag. We noemen onszelf: de schrijfwijven.

Meteen al bij het weerzien met Ilona en Marian, op het centraal station in Utrecht, zat de sfeer er weer in. En nu we op een dakterras zitten met uitzicht over het centrum van de stad, gaan we helemaal los. Al snel laten we wijn komen, dat luncht wel zo lekker en we

zijn toch allemaal met het openbaar vervoer. De gesprekken gaan overal en nergens over. En opeens hoor ik mezelf vertellen dat Koen het fijn vindt zich als vrouw te kleden.

“Oh, nou dat kan toch?” Ilona, de jongste van ons, vindt het helemaal niet raar.

“Ik zie bij ons in de winkel heel veel van dat soort mannen”, vertelt Marian. Ze werkt bij Hunkemöller.

Wat ze belangrijker vinden dan het gegeven dat ik een partner met een wat aparte behoefte heb, is hoe dat voor mij is. Hoe lang ik het al weet, hoe ik erachter ben gekomen, wat het met mij doet. Het voelt fijn dat het gesprek over mij gaat. Het doet me ook goed om erover te kunnen praten. De schrijfwijsjes kennen Koen niet, dat maakt het gemakkelijk en veilig. En ik heb het gevoel dat zij mij behoorlijk goed kennen, dankzij al het contact dat we op afstand hebben gehad.

Zaterdag 7 juli - Twee witte bruidsjurken

Als Koen en ik langs het Van Goghkerkje lopen, zien we dat er een trouwerij gaande is. We zijn vanaf de parkeerplaats te voet onderweg naar een lunch met een groep mensen in het centrum van ons dorp en houden onze pas in. Op het laantje dat naar de deuren van het kerkje leidt, staan twee mooie, jonge vrouwen. Allebei dragen ze een witte, lange jurk met kant op de rug. De jurken zijn niet exact hetzelfde, wel zijn ze duidelijk op elkaar afgestemd. Aan weerszijden van het laantje vormen enkele tientallen kinderen met bogen een erehaag. De jonge vrouwen stralen. Koen en ik aanschouwen het tafereel. Als ik opzij kijk, zie ik een glinstering in Koens ogen. Ik geef een kneepje in zijn hand en haal mijn neus op. Koen doet hetzelfde. We moeten lachen. We hoeven elkaar niet te vertellen wat we denken of voelen bij het zien van de twee bruiden.

Het is alweer ruim achttien jaar geleden dat wij zelf trouwden. Op carnavalszaterdag, 4 maart 2000. Stiekem, want we vonden dat het iets was wat alleen onszelf aanging. In een schoolvakantie, want ik kon als lerares geen vrij vragen als ik niet wilde vertellen dat het voor mijn eigen bruiloft was. Koen was net 35, ik 29. Alleen Ruth, een vriendin van Koen, en mijn vriendinnen Barbara en Ilonka wisten ervan. Koen droeg een mooi antraciet pak en ik een mantelpakje met een donkerrood-zwart changeant stofje. De ceremonie hadden we niet voorbesproken met de ambtenaar van de burgerlijke stand; het ging ons alleen om de verbintenis, niet om het verhaal eromheen. Dit was iets van ons en daar hadden we geen anderen bij nodig. We waren ook pas net zes maanden bij elkaar en kenden elkaars vrienden nog nauwelijks. Wel was het meteen de vlam in de pan geweest. Dus toen Koen op dag één zei dat hij met mij zou gaan trouwen, zei ik:

“Oké, laten we dat gaan regelen.”

En dat deden we. Ik had toen nog niet kunnen vermoeden wat ik nu weet.

Dinsdag 10 juli - Bekentenis aan onze dochter

Ongeveer anderhalf jaar na onze trouwdag werd Floor geboren. Het lijkt nog zo kort geleden, maar ze is alweer bijna zeventien.

Koen en ik zijn het er al langer over eens: Floor moet weten wat er speelt. De vraag is niet of, maar wanneer het een keer gebeurt dat ze eerder dan verwacht thuiskomt van een feestje of een avond chillen met vrienden en haar vader met een pruik op en een jurk aan op de bank ziet zitten.

Vandaag gaat het gebeuren. Hier, in Frankrijk, gaat Koen vertellen wat er speelt. Op de camping waar we al vaker zijn geweest, waar iedereen elkaar kent en waar Floor zich vermaakt met

leeftijdsgenoten. We zijn hier gisterenochtend, na een nacht doorrijden, aangekomen en voelen ons alweer thuis. Koens plan is om na het avondeten onze honden Puck en Meeko mee te nemen voor een wandeling, dan zal hij zijn verhaal vertellen.

De dag kruipt voorbij. Het is warm, ruim dertig graden. Bij onze vouwwagen hebben we verkoeling van de schaduw en het briesje dat af en toe door de bomen waait. Ik heb mijn campingstoel achterover gezet en sluit mijn ogen. Allerlei mogelijke scenario's met Floor in de hoofdrol spoken door mijn hoofd. Het maakt Floor niks uit. Floor vindt het vreselijk. Floor is nieuwsgierig. Floor vindt het een mooi gegeven.

Om mijn woorden een weg te bieden, sta ik op en pak ik mijn laptop. Een kort verhaal rolt zo uit mijn vingers. Het wordt een verhaal in een verhaal. Als ik het klaar heb, ga ik naar het zwembad. Daarna maak ik een korte wandeling met de honden. Vervolgens probeer ik een boek te lezen en merk ik dat ik steeds weer een bladzijde terug moet om te begrijpen wat er in het verhaal gebeurt. En dan eindelijk is het avond en tijd om te gaan wandelen.

“Floor, ik moet je iets vertellen.” We zijn een paar minuten onderweg als Koen het woord neemt.

We lopen op een pad op de berghelling, vlak bij de camping. Lavendelvelden strekken zich voor ons uit en het ruikt hier overal naar frisse was. Floor kijkt van haar vader naar mij. Ik zwijg.

“Ik ben transseksueel. Ik verkleed me vaak stiekem als vrouw.”

“Oh”, zegt Floor. “Die zag ik niet aankomen.”

Rustig lopen we verder. In de verste verte is er niemand te bekennen. Ik roep de honden bij me en lijn ze aan, al weet ik zelf niet goed waarom ik dat doe. Ik vind het jammer dat Koen het woord *transseksueel* gebruikt, dat woord heeft voor mij een heel andere, een veel meer seksuele lading dan het woord transgender. Het doet me denken aan *drag queens*, die zich opzichtig en voor de

show als vrouw kleden. Onterecht, blijkt als ik me er iets meer in verdiep.

‘Transgender’ is een verzamelbegrip voor verschillende soorten genderdiverse mensen, onder wie transgender mannen, transgender vrouwen en andere mensen die zich niet (alleen) identificeren met en gedragen als man of vrouw. Tot in de jaren tachtig werd hiervoor vooral de term ‘transseksueel’ gebruikt. Toen de term transgender zijn intrede deed, was ‘transseksualiteit’ nog lange tijd een gangbare medische term voor de diagnose van mensen voor wie een geslachtsoperatie nodig is. Een operatie is niet voor alle transgender personen nodig.

Personen die aan travestie of crossdressing doen, zijn niet vanzelfsprekend transgender. Voor hen is het kleden als iemand van het andere geslacht niet altijd een expressie van de eigen genderidentiteit of een blijvende behoefte. Wie aan travestie doet, doet dit meestal niet voor de show. Doen mensen dat wel, dan heet dat ‘show travestie’ of ‘drag’.

Koen vertelt – uiterlijk kalm – aan Floor dat hij zich als kind al vrouw voelde. Ik ken het verhaal.

Koen was nog heel jong toen hij voelde dat er iets niet klopte. Terwijl hij vertelt, zie ik hem voor me: de jonge jongen met lange haren die vertwijfeld naar zijn spiegelbeeld kijkt. Naar zijn schouders die alsmaar breder worden. Naar de haren op zijn armen, zijn benen en zijn borstkas. Geen borstjes die langzaam beginnen te groeien, zoals bij meisjes van zijn leeftijd. En een penis die zich te pas en vooral te onpas opricht. Paniek. Ongeloof. Teleurstelling. Verzet. En uiteindelijk berusting.

Koen wist destijds al wel van het bestaan van genderdysforie, al kende hij dat woord toen nog niet.

Tegenwoordig wordt de medische diagnose voor transgender personen die medische hulp zoeken omschreven met de term 'genderdysforie'. Daarmee wordt bedoeld: het diepgevoelde 'weten' dat je geboortegeslacht en genderidentiteit niet overeenkomen. Gender verwijst naar sociale, culturele en psychologische kenmerken die met een geslacht (of sekse) in verband worden gebracht. Sekse en geslacht verwijzen naar biologische kenmerken. Dysforie is de geneeskundige term voor onvrede met iets, wat zich uit in een sombere of prikkelbare stemming, soms met angst of rusteloosheid.

Intussen blijft taal veranderen; waar genderdysforie voorheen een geslachtsidentiteitsstoornis werd genoemd, wordt er nu steeds vaker gesproken over genderincongruentie.

Koen wist ook dat er mensen waren die zich – veelal in het buitenland – lieten opereren. Dat was voor hem geen optie; het was te ongewoon. Bovendien viel hij op vrouwen, dat zou het volgens hemzelf allemaal heel ingewikkeld maken. Koen had er zijn eigen draai aan gegeven, droeg lange tijd aparte, alternatieve kleren en zijn haren tot op zijn schouders. Veel later, toen hij een jaar of twintig was, besloot hij dat het leven nu eenmaal was zoals het was. De lange haren maakten plaats voor een kort kapsel, de opvallende kleren voor nette, zwarte kleding. Koen nam de rol van man op zich. Met verve, als je het mij vraagt. Ik was als een blok gevallen voor zijn getrainde mannenlijf en zijn zelfverzekerde houding.

Floor heeft al die tijd aandachtig naar haar vader geluisterd, af en toe zag ik haar blik naar die van mij verplaatsen.

“Het is eigenlijk wel cool. Helemaal van deze tijd.”

Koen staart naar de grond en ontwijkt een tak, ik laat allebei de honden weer los.

“Maar”, vervolgt Floor aarzelend, “houd je dan nog wel van mama?”

“Jawel, ik houd nog heel veel van mama.”

“Oh, dan is het goed.”

Daarmee lijkt het afgedaan voor Floor. Is dat voldoende? Voor Koen is het al meer dan hij had durven hopen, besef ik. Ik vraag me even af of het ook voor mij goed is, en ik houd mijn pas in. Floor voelt mijn aarzeling, draait zich naar me om en kijkt me vragend aan.

“Ik dacht dat ik met een man getrouwd was.”

“Ja, hoe is het eigenlijk voor jou?”

Nu begin ik te vertellen. Over dat ik vroeger altijd had gezegd dat het nog nooit gebeurd was, maar dat ik me best kon voorstellen dat ik eens op een vrouw zou vallen. Dat Koen en ik buiten dat gewoon al bijna twintig jaar een team zijn en dat dat niet zomaar verandert. Ik vertel Floor hoe ik ontdekt had wat er aan de hand was, hoe ik in eerste instantie had gereageerd en dat ik de laatste weken geregeld de vrouwelijke variant van Koen heb gezien. Dat ik haar wel aangenaam gezelschap vind, die vrouw.

“Wil je dan niet helemaal vrouw zijn?” Floor richt zich weer tot haar vader.

“Nee”, antwoordt die resoluut. “Daarvoor is het volgens mij te laat, ik ben te oud. Het resultaat zal altijd een vrouw met een kras zijn, en het is nu goed zoals het is.”

Floor vindt het ook goed. Koen drukt haar nog op het hart dat zijn geheim niet haar geheim hoeft te zijn en dan lopen we terug naar de vouwwagen, ieder met onze eigen gedachten.

Cool, het was niet de eerste reactie die ik verwacht had. Morgen zal ik mijn korte verhaal aanpassen.

Dinsdag 31 juli - De alwetende kapper

Mijn kapster Nicole heeft vakantie en na een lange zomervakantie ziet mijn haar eruit als stro. Droog, dor en verbleekt. Ik weet dat daaronder, met een beetje moeite, een natuurlijke krul vandaan kan komen en daarom heb ik gezocht naar een kapper die zich heeft gespecialiseerd in het knippen van krullen. In een dorp verderop heb ik er eentje gevonden. Floor wilde wel mee en nu zitten we allebei in een kappersstoel. Floor voor een hippe grijstint, ik wil mijn vertrouwde diepbruine kleur terug. Allebei laten we ons overhalen het toch anders te doen: Floor krijgt twee tinten highlights in haar haren en mijn donkere lokken worden afgewisseld met mahonierode plukken. We zullen hier wel even zitten, maar dat had ik vooraf ook al verwacht. De kapper is gelukkig een spraakzame man en al snel hebben we het over zijn twee Franse bulldoggen die nu niet in de zaak zijn, maar er wel hun mandjes hebben staan. Naadloos schakelen we over op vakantie-ervaringen en via dat onderwerp naar lezen en favoriete genres. Ik houd van thrillers en heb er tijdens de vakantie een paar gelezen. Ik noem Nicci French als voorbeeld, maar ook een paar Nederlandse auteurs, onder wie Esther Verhoef.

“Dat is eigenlijk een man, wist je dat?”

Ik staar verbaasd naar het spiegelbeeld van de kapper. “Dat meen je niet?”

De kapper is ervan overtuigd en vertelt een wat onsamenvattend verhaal over een schrijver die zijn boeken niet goed verkocht en toen vrouw is geworden. Er begint mij iets te dagen.

“Dat is niet Esther Verhoef!”, roep ik dan uit. “Dat is Suzanne Vermeer, het pseudoniem van een man van wie ik de naam nu niet weet. Die man is gewoon man gebleven, hij is intussen overleden maar zijn familie brengt nog wel boeken uit onder de naam Suzanne Vermeer.”

De kapper snapt het nu. Het onderwerp blijft wel zijn aandacht houden. “Je weet het tegenwoordig niet. Ik werd een paar jaar

geleden gebeld door een neef die me vertelde dat hij voortaan een nicht was.”

Even vraag ik me af of het een grapje is over de seksuele geaardheid van het familielid van de kapper, maar dat is het niet.

“En in mijn vriendenkring heb ik ook veel van dat soort mensen”, vervolgt hij.

Ik geloof het graag. Hij buigt zich wat dichters naar mijn oor om daar een lok van mijn haar bij te knippen.

“Maar die mensen worden niet oud, kan ik je vertellen.”

Ik schrik er een beetje van. Ik heb wel gehoord dat het percentage zelfdoding onder transgender personen schrikbarend hoog is; zou de kapper daarop doelen? Het is niet nodig ernaar te vragen, hij vervolgt zijn relaas zonder verdere aansporing.

“Die hormonen, die zijn hartstikke slecht voor je. Vroeg of laat krijgen ze allemaal kanker.”

Ik denk er even over na. Ik heb geen idee hoe dat zit, misschien heeft de kapper wel gelijk.

Er is nog niet heel veel onderzoek gedaan naar de effecten en bijwerkingen van geslachtshormonen en hormoonremmers. Tot nu toe heeft onderzoek niet aangetoond dat hormonale behandeling noemenswaardige verhoogde risico's op overlijden of kanker met zich meebrengt in vergelijking met mensen die niet zo'n behandeling ondergaan.

Het risico op borstkanker bij transgender personen die behandeld worden met geslachtshormonen ligt volgens onderzoek van het Amsterdam UMC (2019) tussen de risico's van mannen en vrouwen van de algemene Nederlandse bevolking in.

Transgender personen die hormoonbehandeling voor vervrouwelijking krijgen, hebben minder kans op borstkanker dan vrouwen die geboren zijn met een vrouwelijk lichaam, maar meer kans dan mannen die als geboortegeslacht man hebben.

“Ik dacht, ik zeg maar niet dat jouw vader op dit moment waarschijnlijk een jurk heeft aangetrokken”, zeg ik tegen Floor als we met onze nieuwe kapsels terug naar de auto lopen. “De kapper vond het wel een heel interessant onderwerp.”

“Dat had je toch best kunnen zeggen”, antwoordt Floor.

Ik draai me opzij en kijk haar aan. “Ik dacht dat jij dat ongemakkelijk zou vinden.”

“Nee, hoor. Waarom?”

“Oké.” Ik hoor dat ik het hardop uitspreek, met een langgerekte é aan het einde.

Donderdag 2 augustus - Te oud en te lelijk?

“Stel dat je morgenochtend niet zou hoeven nadenken over je kleding, zou je dan dameskleding kiezen, of toch je gewone broek met shirt?”

We liggen in bed en hebben net onze e-readers weggelegd en de leeslampjes uitgedaan. Het is nog warm en benauwd in de slaapkamer, na de zoveelste zomers warme dag. Ik lig op mijn rug met mijn handen onder mijn hoofd en staar naar het plafond. Koen ligt op zijn zij, met zijn rug naar me toe.

“Dameskleding.” Koens antwoord komt snel en gedecideerd.

Het is wel het antwoord dat ik verwacht had. Het is ook een antwoord dat niet te rijmen is met de stelligheid waarmee Koen zegt dat af en toe verkleden, achter gesloten deuren, voldoende is. Dat zeg ik, voorzichtig.

“Het is te laat, dan had ik veel eerder die keuze moeten maken.” De stelligheid klinkt iets minder hard door in Koens stem. “Ik ben te oud en te lelijk.”

Het is een zinnetje vol zelfspot dat Koen in het leven heeft geroepen toen het niet wilde lukken om een nieuwe baan te vinden